

Utazások és várakozások között

Nagyálmos Ildikó új verskötetéről

A megszokottnál nagyobb formátumú, színes illusztrációkat tartalmazó verskötettel jelentkezett Nagyálmos Ildikó, akinek költői indulása Nagyváradhoz köthető, és egy korábbi kötete is váradi kiadó gondozásában jelent meg. A *Várni is mire* című verseskönyv harmincnál kevesebb verset tartalmaz, és jó tucatnyi év választja el az első két könyvtestvértől.

Nagyálmos Ildikó nem tartja magát termékeny szerzőnek, bár korábbi években éppen a *Várad* folyóirat közölte tőle – nem is egyszer – új verseket. Ezek egyike-másika bekerült a csíkszeredai Hargita Népe lapkiadónál megjelent új könyvbe is. Ennek technikai szerkesztője, Kelemen Dóra egyszerű és tetszetős megoldást választott: minden egymás melletti oldalon egy-egy vers és színes rajz található. Az illusztrációkat a sepsiszentgyörgyi születésű Karda Zenkő rajzolta, a borítólapon látható festménnyel együtt, a könyv szerkesztője Muszka Sándor, olvasószerkesztője Szatmári Cecília.

A székelyudvarhelyi bemutatón, ahol Orbán Ferenc zenész és zeneszerző adott elő több megzenésített verset is a kötetből, a szerző egyik leginkább megjegyezhető kijelentése az volt, hogy a verseket meg általában a költészetet nem kell véresen komolyan venni. Ugyanakkor azt is

megjegyezte, hogy a kötet tervezése során nem tartottak be egy (most trendi) szabályt: a színes borító talán túlságosan is figyelembe ötlő. Tegyük hozzá: ez nem árt(hat) az új könyvnek, a szövegek melletti illusztrációk amúgy sem harsányak, sem színvilágukat, sem az alapötleteket tekintve. A képek egy-két kivétellel emberi alakot, leginkább az elképzelt lírai Ént ábrázolják mindenféle környezetben: utazás közben (mint a címlapképen is), az újra kíváncsiként vagy megüresedett bőrdű utazóként, netán fejét struccként dobozba rejtve. Néhol egy-egy testrész utal az emberi jelenlétre, de leggyakoribb az illusztrátor által jellemzőnek tartott emberi gesztus ábrázolása: valamit magához szorít, egy kávézóban üldögél egyedül, más-hol fázósan tekint bele a világba, vagy elheveredve napozik, reggeli vagy esti pihenés otthonkában, cigarettával stb. Pár erős jelkép is megjelenik az illusztrációkon: víz alá süllyedés, kapaszkodás valakibe, háttal ábrázolás, csaknem egészen lemeztelenített test. Több helyen az arcnak csak egy része látható, nyilván határozott utalás arra, hogy nem mindig az egyén a legfontosabb. Ez látszólag ellentmond a képszerkesztésben alkalmazott, itt gyakori megoldásnak, hogy a kompozícióba az egyénen kívül a környe-

zetből vajmi kevés fért be, a háttér nem a részletgazdagsággal kápráztat el, ugyanis gyakorta éppen egyszínű. Ez, természetesen, nem véletlenszerű megoldás, számbelisége legalábbis nem támasztja alá. Mindenképpen elszakad a képi ábrázolás a szövegtől, tehát nem (hangulati) kiegészítője, hanem önálló alkotás minden esetben.

A legelső vers (*házak közti terek*) – mintha lírai életrajz kezdődne – gyermekkori emléket idéz, ez egyben a leghosszabb terjedelmű verse a kötetnek. A következőben (*szabad vagyok*) látszólag folytatódik az emlékek megidézése: „szabad vagyok majdnem szabad / nem kötnek rögök se fellegek / az elmém egyetlen börtönöm / mi beszűkíti a teret”, ám ezt a megérzésünket csakhamar felfüggeszti „a szavak elkopott üres fecsegések” kijelentés, és akár az legelső versben, az érzelmes beszámolóktól nagyon messzi eső hangulattal rezzenti fel az emlékeket is. Rezzelés helyett inkább rezignáltság: „ne kérj nem szívesen adok / vedd csak

el mint a többiek”, illetve: „a boldogság csak pohár alján a lé / lecsúszik s megtöltik újra / és kiisszák belőle mi istené”. Ez a laza hangú életleltár teszi különlegessé a műltra való utalásokat. Különben a kötet szinte kivétel nélkül megtörtént (vagy megtörténhető) történeteket tartalmaz, álmodozások és nagy vágyakozások nélkül. Ez az alapállás egyáltalán nem hajlik az öncélú leltározás és annak versekbe foglalása felé. Ennek ellenére nem tűnik fájdalmas lemondásnak, ami nem történt meg valamikor: „úgy élek itt mint soha senki/ tán csak régi nagy kalandorok (*így élek*).

Bizonyára nem véletlen, hogy a szerző az utazást létformának vallja („magamban folyton utazom” – teszi próbára képzeletünket). Hogy az utazások, hajózáások során keresett lehetséges kedves mindeközben a parton áll, az szinte csak véletlen, mert nem veszteget erre a helyzetre még fél sornyi magyarázatot sem. Nagyálmos lírája nem annyira énközpontú, mint fontossága tudatában verselő egyéntől akár elvárhatnánk, mert a Másik minden versben ott van szinte, ahol nem, ott hiányában, akár így is: „mi lesz belőled akkor / ha kihűl bennem a nyár” (*mi lesz*); „emlékeid közt kapirgálsz / a múltad szemétdombján / ahol az úr már nem te vagy” (*pokolra jutunk*); „nem nézi hányszor hívtad őt” (*reggelled*); „távoloról nézlek és szeretlek”, illetve „a gondolattól hogy elveszíthetlek / megfulladok” (*távoli*); „úgy ragyogtál, mint a gyémánt / ha kövek közé téved” (*kábulat*) stb. Mintha a világjárványos időszak embertelenül érthetetlen eseteit idézné meg: „nem gyorsul már a szívverésem / ha online szembejössz velem” (*úgy tesztek*).

A versek visszatérő motívumai közé tartoznak: az utazás, a tenger meg a keresés. Rezignált hangú utalások jeleznek elmulasztott alkalmakat és meg nem valósult álmokat, kívánságokat, ám ezekről szinte kamaszos könnyedséggel esik szó, nem tűnnek fel letörölt könnyecseppnyomok. Olyan finom hangulatokban oldja fel, mint az *álmodni kell* című vers befejezése: „nem néztem rád fáj a fény / egy hulló falevél elpirult / s megírta magát egy költemény”. Hogy mégse mindig fel-emelő érzések töltik el a versek hősét, eltitkolni nem lehet: „játszottunk sírva önfeledten / mint kinek nem jár kegyelem” (*kegyelem*). Lehet ebben sorsszerűséget is látni, főleg ha istenélménnyel együtt jelenik meg a versben (fűszálak, fák, rigó társaságában a lírai Én – a *ma* című versben).

A mindennapok szokott környezetete nem az utazás és nem a tenger közelsége. Inkább visszahúzó hatásával tűnik fel: „élni kell s e szürkeségben végre / megtalálni az elveszett színt” (*a város*). Többnyire kimarad a történetek szűkszavú lefestése során. Az a hely, ahonnan el lehet és néha jó is elmenni, megkeresni a tengert például („a tenger visszavár” – *lelépek*.) De lehet-e megszökni az elől, ami nem kell vagy netán nem tetszik? Mert még a többször emlegetett tengerről is azt olvassuk: „olyan sós mintha / a világ könnye lenne” (*mauritusi anziksz*). A

félresikerült vagy félbemaradt történeteket a hit, isten közelsége sem oldja fel, sőt a mindennapitól merőben eltérő körülmények egy érthetetlen, elfogadhatatlan világot jeleznek: „kérdzhetsz bármit bárkitől / itt senki nem felel” (*a tenger újra*).

Van megoldás? Más világ, más feltételek? A *könnyű séta helyett* című vers a lírai Én számára a szenvedés tűrését villantja fel csupán: „cibál a jelen rángat a múlt / megyek előre hajthatatlan / hason kúszva kapaszkodom / vonszolom magam e színdarabban / s ha kérdeznétek / nem panaszkodom”. Nem lehet cél, mert ok, hogy „te magadé vagy s én is magamé / sóhajon kívül nincs bennünk közös” (*mi megmaradt*).

A versek legtöbbje rövid sorú, rímes alkotás, néhol jambikus lüktetéssel, bár a fegyelmezett forma mintha ellentéte lenne a mondandónak. Látomásosság kevés, groteszk már több szűrődött a sorokba, a hányavetiségtől meg igénytelenségtől jól elkülöníthető laza mondatformálás élményszerűvé teszi a kötet olvasását. Ezt a nehezen utánozható, ám (központozási jelek nélkül is) közérthető stílust méltán minősíthetjük egyéni hangnak, egyben költői értéknek is. Aki számára ismeretlen, az is megjegyezheti erről Nagyálmos Ildikó nevét (amit különben éppen Váradon adtak neki írói álnévként).

P. Buzogány Árpád

A gyöngyhalász